

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 01 » вересня 2023 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова (за професійним спрямуванням)

для студентів

1 курсу (1 семестр)

спеціальності: 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
освітнього рівня: перший (бакалаврський)

освітньої програми: 021.00.01 Ведучий телевізійних програм

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Наказ № 2560/23
моніторингу якості освіти
Програма: Українська мова
« 01 » вересня 23

Київ - 2023

Розробник:

Русаченко Наталя, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Русаченко Наталя, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол №9 від 30.08.2023 року

Завідувач кафедри української мови

Михайло ВІНТОНІВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
_____.2023 р.

Гарант освітньої програми

_____

Робочу програму перевірено

01.09.2023 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи

Світлана ГОРОБЕЦЬ

Пролонговано:

на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«_»__ 20__ р.	протокол№__
на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«_»__ 20__ р.	протокол№__
на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«_»__ 20__ р.	протокол№__
на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«_»__ 20__ р.	протокол№__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Найменування показників</i>	<i>Характеристика дисципліни за семестрами</i>	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	7/210	
Курс	1	
Семестр	1	2
Обсяг кредитів	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	7	
Обсяг годин, у тому числі:	90	120
<i>Аудиторні</i>	42	56
<i>Модульний контроль</i>	6	8
<i>Семестровий контроль</i>	15	15
<i>Самостійна робота</i>	27	41
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>Залік</i>	<i>Іспит</i>

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» – підвищити загальну мовну грамотність студентів, удосконалити культуру усного і писемного мовлення в галузі професійної діяльності.

Завдання дисципліни передбачають такі процеси:

- розвивати **інтегральну компетентність**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов;
- розвивати **загальні компетентності** такі, як:
  - ЗК 1**: знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;
  - ЗК 2**: навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
  - ЗК 3**: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
  - ЗК5**: здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).
- розвивати **фахові компетентності** спеціалізації:
  - ФК 9**: здатність здійснювати ділову комунікацію;
  - ФК 13**: здатність здійснювати та підтримувати зв'язок із засобами масової інформації з метою просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень аудіовізуального мистецтва, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету;
  - ФК 15**: вміння опрацьовувати кінознавчу літературу, узагальнювати та аналізувати аудіовізуальний матеріал, формувати наукові теми та розуміти подальші перспективи розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

III. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких **програмних результатів**:

РН-13: виявляти високий рівень мовленнєвої культури, артистизм;

РН-15: вміння спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності

РН-16: вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання 1 семестр

Назва змістових модулів, тем	У с ь о г о	Розподіл годин між видами робіт					С а м о с т і й н а
		Аудиторна					
		Л е к ц і ї	С е м і н а р и	П р а к т и ч н і	Л а б о р а т .	М К	
Змістовий модуль I. Українська мова в медіа Основи фахової комунікації							
Тема 1. Генеологія української мови	2	2					
Тема 2. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації	2	2					
Тема 3. Культура мови сучасних масмедіа	2	2					
Тема 4. Технології комунікативного впливу	2			2			
Тема 5. Мовний етикет	2			2			
Тема 6. Гендерні та вікові аспекти спілкування	2			2			
Модульний контроль	2					2	
Разом	14	6		6		2	
Змістовий модуль II. Українська мова в медіа Фонетичні, орфоепічні та орфографічні норми в мові медіа							
Тема 7. Орфоепічні норми в мові медіа	8			4			4

Тема 8. Виразність усного мовлення	2			2			
Тема 9. Фонетичні норми в мові медіа	6			2			4
Тема 10. Орфографічні норми в мові медіа	12			6			6
Модульний контроль	2					2	
Разом	30			14		2	14
Змістовий модуль III. Українська мова в медіа Лексичні та граматичні норми в мові медіа							
Тема 11. Лексичні норми в мові медіа	8			4			4
Тема 12. Граматичні норми в мові медіа	11			6			5
Тема 13. Пунктуаційні норми в мові медіа	10			6			4
Модульний контроль						2	
Разом	31			16		2	13
Семестровий контроль	15						
Усього	90	6		36		6	27

V. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Основи фахової комунікації

Тема 1. Генеологія української мови. Українська мова серед інших мов світу: типологічні ознаки, стан і статус.

Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови: початок становлення (VI ст. н.е.); формування фонетичної системи (XII – перша половина XIII ст.); розвиток фонетичної і граматичної систем (до середини XVI ст.). Суть етнополітичних концепцій походження українського народу і його мови: автохтонна концепція, «єдиноруська концепція», концепція «спільної колиски». Основні постулати концепції походження української мови Ю. Шевельова.

Літературно-писемна двомовність XIV – XVIII ст.: слов'яноруська мова, староукраїнська («проста мова»). Формування та джерела розвитку національної мови.

Місце української мови на карті мов світу. Типологічні особливості української мови на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.

Українська мова в міжкультурному діалозі.

Тема 2. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.

Літературна мова. Тлумачення змісту понять мова загальнонародна, мова літературна, мова державна, державний статус мови. Писемна та усна форми літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Закон про мови. Поняття мови в Конституції України.

Мова і мовлення. Мовна норма. Динаміка і сталість мовної норми. Класифікація мовних норм. Кодифікація. Варіативність мовних норм. Реалізація графічних, орфографічних, орфоепічних, акцентуаційних, лексичних, фразеологічних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних норм сучасної української літературної мови у мові медіа.

Історія українського правопису.

Професійна мовнокомунікативна компетенція. Роль ЗМІ у виробленні і становленні мовної норми. Легітимність ненормативності: мовні ігри в рекламі.

Тема 3. Культура мови сучасних масмедіа

Поняття «культура мовлення». Роль суб'єктивних і об'єктивних факторів у становленні культури мовлення.

Основні тенденції розвитку мови: розширення суспільних функцій мови, посилення міжмовних контактів, тенденція до розмивання меж територіальних діалектів.

Мова масмедіа. Медіа в рекламі. Вплив засобів масової комунікації на розширення тематично-інформаційного простору української літературної мови й на мовну свідомість телеглядачів, радіослухачів, читачів журналів і газет (на сприймання, розуміння почутого, прочитаного).

Тенденція до вульгаризації мови ЗМК, надмірне використання іншомовних запозичень, русизмів, суржику.

Диференціація типових помилок в мові медіа.

Тема 4. Технології комунікативного впливу.

Специфіка і структура мовленнєвого впливу. Маніпулятивні технології: способи розпізнання та протистояння. Мова як наскрізна сугестивна система. Лінгвістичні рівні впливу. Екстралінгвальні чинники впливу. Сугестогенні дискурси.

Офіційне та приватне спілкування крізь призми маніпулятивних технологій. Маніпулятивні техніки та протистояння маніпуляціям у

спілкуванні. Алгоритми мовного протистояння маніпулятивним впливам.

Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті.

Захист від маніпулятивного впливу. Техніки протистояння маніпулюванням.

Тема 5. Мовний етикет як складник культури мовлення.

Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет.

Комунікативний кодекс (етнічні, етнолінгвістичні та соціолінгвістичні параметри).

Структура мовного етикету. Стандартні етикетні ситуації. Етикетна формула.

Особливості українського мовленнєвого етикету. Український комплімент.

Мовний етикет у професійному спілкуванні. Правила. Вимоги.

Мовний етикет академічного навчального середовища.

Тема 6. Гендерні та вікові аспекти спілкування.

Гендерні характеристики комунікативної поведінки.

Гендерні стереотипи і гендерна чутливість комунікації.

Реалізація стратегії фемінізації в українській мові. Фемінітиви в українській мові ХХІ ст. Відображення фемінізації в офіційно-діловій сфері. Лінгвокультурологічна оцінка найменувань жінок.

Вікові особливості комунікативних властивостей особистості (у різні періоди розвитку). Молодіжний сленг. Студентський жаргон.

Змістовий модуль II.

Фонетичні, орфоепічні та орфографічні норми в мові медіа

Тема 7. Орфоепічні норми в мові медіа

Поняття про орфоепію. Сучасна українська орфоепія. Основні норми літературної вимови голосних і приголосних звуків в сучасній українській літературній мові.

Вимова слів іншомовного походження.

Норми щодо наголошування слів. Орфоепічні словники. Варіантне наголошування слів. Наголос у складних і складноскорочених словах.

Порушення орфоепічних норм при вимові звуків і наголошенні слів у мовленні на радіо і телебаченні.

Тема 8. Виразність усного мовлення.

Поняття засобів логіко-емоційної виразності. Інтонація як мовне явище, її сутність і вивчення. Мовні такти – основна ланка органічного зв'язку компонентів виразності і системостворюючих відношень між ними.

Паузи, їх роль і значення в мовленні. Логічний наголос. Функціональні особливості логічного наголосу. Мелодика мовлення, її значення для вираження змісту фрази. Темп мовлення, його значення в словесній діяльності. Позамовні засоби виразності.

Тема 9. Фонетичні норми в мові медіа

Живі (фонетичні) та історичні (традиційні) чергування. Позиційні та комбінаторні зміни звуків.

Найдавніші чергування голосних у коренях слів. Чергування голосних **о, е з і** у новозакритих складах. Непослідовність цього чергування в сучасній українській літературній мові. Чергування **о з е** після шиплячих та **й**. Чергування голосних **о, е з нулем** звука.

Історичні чергування приголосних при словозміні та словотворенні.

Засоби милозвучності української мови. Чергування у **я в, і я й**.

Порушення фонетичних норм у мові медіа.

Тема 10. Орфографічні норми в мові медіа

Графіка української мови.

Співвідношення орфографії з графікою та орфоепією. Принципи української орфографії (фонетичний, морфологічний, історичний та семантико-диференційний). Орфографічні словники.

Основні зміни до нової редакції правопису.

Найважливіші правописні норми сучасної української літературної мови. Ненаголошені **е, и, о** в сучасній українській літературній мові. Звук [а] з давнього звука [о]. Позначення м'якості приголосних на письмі. Найважливіші правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа в сучасному українському правописі. Сполучення літер **йо –ьо**. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові. Префікси **роз-, без-, через-**; особливості появи в них звука [з^с]. Префікс **з-**. Префікси **пре-, при-, при-**. Особливості правопису кінцевих приголосних у префіксах **від-, між-, над-, об-, перед-, під-, понад-** та ін. Правопис слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові. Правила написання **и, і, е**, м'якого знака, апострофа у словах іншомовного походження. Подвоєння та подовження приголосних. Власні та загальні назви в сучасній українській літературній мові. Правила вживання великої літери у власних назвах. Написання слів разом, окремо і через дефіс. Правопис **не, ні** з різними частинами мови.

Порушення орфографічних норм у мові медіа.

Змістовий модуль II.

Лексичні та граматичні норми в медіа

Тема 11. Лексичні норми в мові медіа

Вплив суспільно-політичних, економічних, культурологічних факторів на розвиток лексики української мови.

Загальноживана і вузькоживана лексика. Особливості функціонування загальноживаної лексики. Динамізм загальноживаної лексики. Особливості функціонування вузькоживаної лексики. Основні групи вузькоживаної лексики. Умовність меж окремих шарів загальноживаної, територіально-обмеженої і соціально-професійної лексики.

Діалектна лексика. Особливості територіально обмеженої лексики. Вживання діалектизмів в літературній мові.

Термінологічна і професійна лексика. Ознаки термінологічної лексики. Структурно-семантичні особливості термінів. Класифікація термінів. Термінологізація і детермінологізація. Термінологія рекламних текстів.

Жаргонна лексика. Поняття *жаргон*. Ознаки жаргонної лексики. Джерела поповнення (кримінальний жаргон, молодіжна субмова та ін.). Термін *сленг*. Групи сленг-лексики. Джерела поповнення сленгу (розмовна мова, жаргонний субстрат, запозичення з інших мов, діалектна лексика та ін.). Способи творення сленгу. Критерії розмежування сленгу та жаргону. Мовні та стилістичні функції жаргонізмів.

Арготична лексика. Поняття *арготизм*. Ознаки арготичної лексики. Мовні та стилістичні функції арготизмів.

Лексика української з погляду активного вживання. Активний і пасивний склад лексики сучасної української мови. Позамовні та внутрішньомовні причини історичних змін у лексиці. Лексика української з погляду пасивного вживання. Групи пасивної лексики (історизми, архаїзми, неологізми). Неологізація лексики в українських ЗМІ. Українська модерна політологічна лексика.

Образне багатство, пов'язане з індивідуально-авторським використанням лексем у публіцистичному стилі та мові реклами.

Тема 12. Граматичні норми в мові медіа

Граматична категорія числа іменника. Граматична категорія роду іменника. Словозміна іменників. Особливості відмінювання іменників I-IV відмін. Варіантні парадигми.

Категорія ступеня вияву ознаки прикметників. Особливості відмінювання прикметників твердої, м'якої груп та на *-лиций*.

Категорія часу дієслова. Значення форм теперішнього, майбутнього і минулого часів. Проста, складна і складена форми майбутнього часу. Пряме і переносне вживання часових форм дієслова.

Творення і синтаксична роль дієприслівників та дієприкметників. Особливості відмінювання іменникових та прикметникових займенників.

Відмінювання і особливості вживання різних груп числівників. Типи відмінювання числівників.

Порушення граматичних норм у мові медіа.

Тема 13. Пунктуаційні норми в мові медіа

Ускладнене речення. Пунктуація у реченнях з однорідними членами. Пунктуація при відокремлених членах речення. Речення зі вставними та вставленими конструкціями.

Складне речення. Пунктуація в складносурядних реченнях та складнопідрядних реченнях.

Залежність уживання розділових знаків у безсполучникових складних реченнях від змістових відношень, які встановлюються між предикативними частинами. Кома, крапка з комою, тире і двокрапка у безсполучникових складних реченнях.

Порушення пунктуаційних норм у мові медіа.

VI. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів		
1.	Відвідування лекцій	1	3	3				
2.	Відвідування практичних занять	1	3	3	7	7	8	8
4.	Робота на практичному занятті	10	3	30	7	70	8	80

3.	Виконання завдання з самостійної роботи				3	15	3	1 5	
5.	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	2 5	
Разом				61		117		1 2 8	
Максимальна кількість балів: 306									
Розрахунок коефіцієнта: $306/100 \approx 3,06$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль II. Українська мова в медіа Фонетичні, орфоепічні та орфографічні норми в мові медіа

Тема 3. Орфоепічні норми в мові медіа

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Орфоепічні норми сучасної української літературної мови»
2. Знайти та проаналізувати приклади порушення орфоепічних норм в мові медіа.

Література

1. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 1995. 319 с.
2. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. К.: Вища шк., 2002. 439 с.

3. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, І. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид., перероб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.
4. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: навч. посібник. К.: Вища школа, 1995. 183 с.
5. Шапошникова І.В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: Методичний посібник. Херсон, 2001. 58 с.

Тема 4. Фонетичні норми в мові медіа

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Фонетичні норми сучасної української літературної мови»
2. Знайти та проаналізувати приклади порушення фонетичних норм в мові медіа.

Література

1. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 1995. 319 с.
2. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. К.: Вища шк., 2002. 439 с.
3. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, І. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид., перероб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.
4. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: навч. посібник. К.: Вища школа, 1995. 183 с.
5. Шапошникова І.В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: Методичний посібник. Херсон, 2001. 58 с.

Тема 5. Орфографічні норми в мові медіа

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Орфографічні норми сучасної української літературної мови»
2. Знайти та проаналізувати приклади порушення орфографічних норм в мові медіа.

Література

1. Новий український правопис. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 282с.
2. Орфографічний словник української мови: Близько 120000 слів / Уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пешак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. К.: Вид-во «Довіра», 1994. 864 с.

3. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. К.: Вища шк., 2002. 439 с.
4. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, І. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид., перероб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.
5. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: навч. посібник. К.: Вища школа, 1995. 183 с.
6. Шапошникова І.В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: Методичний посібник. Херсон, 2001. 58 с.

Змістовий модуль III. Українська мова в медіа Лексичні та граматичні норми в мові медіа

Тема 6. Лексичні норми в мові медіа

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Лексичні норми в мові медіа»
2. Знайти та проаналізувати приклади порушення лексичних норм в мові медіа.

Література

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1985.– 360 с.
2. Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К.Мойсієнко, О.В.Бас-Кононенко, В.В.Бондаренко та ін. К.: Знання, 2010. 270с.
3. Словник сучасного українського сленгу / Упоряд. Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006 . 350с.
4. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соц. диференціація укр. мови. К.: Критика, 2005. 464 с.
5. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. К.: Вища шк., 2002. 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я.Плющ, С.П.Бевзенко, Н.Я.Грипас та ін.; За ред. М.Я.Плющ. 5-е вид. К.: Вища школа, 2005. 439 с.
7. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, І. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид., перероб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.

Тема 7. Граматичні норми в мові медіа

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Граматичні норми в мові медіа»
2. Знайти та проаналізувати приклади порушення граматичних норм в мові медіа.

Література

1. Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 400 с.
2. Горпинич В.О. Українська морфологія. Дніпропетровськ: ДНУ, 2000. 370с.
3. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Донецьк: ДонДУ, 1996. 436с.
4. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. К.: Вища шк., 2002. 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я.Плющ, С.П.Бевзенко, Н.Я.Грипас та ін.; За ред. М.Я.Плющ. 5-е вид. К.: Вища школа, 2005. 439 с.
6. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, І. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид., перероб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.

Тема 8. Пунктуаційні норми в мові медіа

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Пунктуаційні норми в мові медіа»
2. Знайти та проаналізувати приклади порушення пунктуаційних норм в мові медіа.

Література

1. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія. Донецьк: ДонНУ, 2001. С.167- 173.
2. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. К.: Вища шк., 2002. 439 с.
3. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я.Плющ, С.П.Бевзенко, Н.Я.Грипас та ін.; За ред. М.Я.Плющ. 5-е вид. К.: Вища школа, 2005. 439 с.
4. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, І. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид., перероб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Фонетичні, орфоепічні та орфографічні норми в мові медіа			
Тема 3. Орфоепічні норми в мові медіа	завдання пошукового характеру	5	I-II
Тема 4. Фонетичні норми в мові медіа	завдання пошукового характеру	5	III
Тема 5. Орфографічні норми в мові медіа	завдання пошукового характеру	5	IV -V
Разом за змістовий модуль: 15 балів			
Змістовий модуль II.			
Лексичні та граматичні норми в мові медіа			
Тема 6. Лексичні норми в мові медіа	завдання пошукового характеру	5	VI - VII
Тема 7. Граматичні норми в мові медіа	завдання пошукового характеру	5	V III-X
Тема 8. Пунктуаційні норми в мові медіа	завдання пошукового характеру	5	XI - XII
Разом за змістовий модуль: 15 балів			
Разом за семестр: 30 балів			

Критерії оцінювання самостійної роботи
Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Значення оцінки
5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обгрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз мови медіа; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка "відмінно").
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки в аналізі мови медіа, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка "добре").
3 бали	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка "задовільно").
1 – 2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз мови медіа; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка "незадовільно").

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №1

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється в 1 бал.

Модульна контрольна робота №2

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється в 1 бал.

Модульна контрольна робота №3

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється в 1 бал.

6.4 Форма проведення семестрового контролю.

Форма семестрового контролю – залік.

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Умови допуску: студент не має заборгованостей з самостійних семестрових завдань та модульних контрольних робіт, підготував проєкт; набрав не менше 36 балів.

6.5 Орієнтовний перелік тем для семестрового контролю

1. Роль мови в суспільному житті.
2. Літературна мова. Писемна та усна форми літературної мови.
3. Мовна норма. Класифікація мовних норм. Кодифікація.
4. Роль ЗМК у виробленні і становленні мовної норми.
5. Поняття «культура мовлення». Роль суб'єктивних і об'єктивних факторів у становленні культури мовлення.
6. Основні проблеми культури мови в засобах масової інформації.
7. Мистецтво мовлення в масовій комунікації.
8. Мова рекламних текстів.
9. Диференціація типових помилок в мові медіа.
10. Орфоепічні норми в мові медіа. Вимова голосних і приголосних звуків в українській мові.
11. Особливості наголошування слів в українській мові.
12. Принципи сучасного українського правопису. Найважливіші відомості з його історії.
13. Позначення м'якості приголосних на письмі. Найважливіші правила вживання м'якого знака.
14. Правила вживання апострофа в сучасному українському правописі. Сполучення літер **йо –ьо**.
15. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.
16. Правопис слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові.
17. Ненаголошені **е, и, о** в сучасній українській літературній мові. Звук [а] з давнього звука [о]. Префікси **пре-, при-, прі-**.

18. Власні та загальні назви в сучасній українській літературній мові. Правила вживання великої літери у власних назвах.
19. Написання складних слів разом, через дефіс та окремо.
20. Правопис **не** з різними частинами мови.
21. Фонетичні норми в медіа. Чергування голосних фонем в українській мові.
22. Чергування приголосних фонем у процесах словозміни та словотворення.
23. Позиційні чергування приголосних звуків сучасної української літературної мови. Чергування **у – в, і – й**.
24. Лексичні норми в медіа. Лексичні запозичення з інших мов.
25. Лексика української мови з погляду сфер вживання. Загальноновживана лексика. Лексика обмеженого використання: діалектна, жаргонна, арготизми. Термінологічна і професійно-виробнича лексика.
26. Активне і пасивне вживання лексики. Лексичні історизми та архаїзми. Неологізми.
27. Лексика міжстильова та стилістично маркована (стилістично забарвлена).
28. Граматичні норми в медіа. Граматична категорія числа та роду іменника.
29. Особливості відмінювання іменників I-IV відмін. Варіантні парадигми.
30. Категорія ступеня вияву ознаки прикметників. Особливості відмінювання прикметників твердої, м'якої груп та на *-лиций*.
31. Особливості відмінювання іменникових та прикметникових займенників.
32. Особливості відмінювання кількісних числівників.
33. Особливості відмінювання порядкових числівників.
34. Творення та особливості відмінювання займенників.
35. Особливості дієслівної словозміни.
36. Статус дієприкметників та дієприслівників в українській мові.
37. Закономірності творення дієприкметників у сучасній українській літературній мові.
38. Закономірності творення дієприслівників у сучасній українській літературній мові.
39. Пунктуаційні норми в мові медіа. Розділові знаки в реченнях зі звертаннями.
40. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами.
41. Розділові знаки в реченнях зі вставними та вставленими конструкціями.
42. Розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами.
43. Розділові знаки в реченнях з відокремленими означеннями та прикладками.
44. Розділові знаки в реченнях з відокремленими додатками.
45. Розділові знаки в реченнях з уточнюючими членами.
46. Розділові знаки в складносурядних реченнях.
47. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях.
48. Розділові знаки у безсполучникових реченнях.
49. Розділові знаки в реченнях з прямою мовою.
50. Оформлення цитат.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Таблиця

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Результати навчання студентів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється за такою схемою:

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за стобальною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90-100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	82-89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного опрацювання	35-59 балів
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів

**7. Навчально-методична карта дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»**

1 семестр: лекції – 6 год., практичні заняття – 36 год.,
самостійна робота – 27 год., МК – 6 год., залік

Модулі	Змістовий модуль I.			Змістовий модуль II.				Змістовий модуль III.		
Назва модуля	Українська мова в медіа Основи фахової комунікації			Українська мова в медіа Фонетичні, орфоепічні та орфографічні норми в мові медіа				Українська мова в медіа Лексичні та граматичні норми в мові медіа		
Кількість балів за модуль	61 бал			117 балів				128 балів		
Лекції	№ 1	№ 2	№3							
Теми лекцій	Тема 1. Генеологія	Тема 2. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації (16.)	Тема 2. Культура мови сучасних мас-медіа (16.)							
Практичні заняття	№1	№2	№3	№ 4-5		№ 3	№ 4-5	№ 6-7	№ 8-10	№ 11-12

Теми практичних занять	Тема 4. Технології комунікативного впливу (11 б.)	Тема 5. Мовний етикет (11 б.)	Тема 6. Гендерні та вікові аспекти спілкування (11 б.)	Тема 7. Орфоепічні норми в мові медіа (22 б.)	Тема 8. Виразність усного мовлення (11 б.)	Тема 9. Фонетичні норми в мові медіа (22б.)	Тема 10. Орфографічні норми в мові медіа (33 б.)	Тема 11. Лексичні норми в мові медіа (22 б.)	Тема 12. Граматичні норми в мові медіа (33 б.)	Тема 13. Пунктуаційні норми в мові медіа 33б.)
Самостійна робота				15 балів			15 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			
Підсумковий контроль				Максимальна кількість балів – 306						

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Микитюк, О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. 6-те вид., зі змін. Львів : Львівська політехніка, 2020. 440 с.
2. Супрун Л. В. Українська мова в засобах масової комунікації: синтаксис, пунктуація : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і доп. Вінниця : Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського, 2008. 168 с.
3. Сучасна українська літературна мова: підручник для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / А. П. Грищенко [та ін.] ; ред. А. П. Грищенко. 3. вид., доп. К. : Вища школа, 2002. 440 с.
4. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О. Д. Пономарева. 3-є вид. К.: Либідь, 2005. 400с.
5. Шеремета Н.П. Українська мова в засобах масової комунікації : Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2015. 199с.

Додаткова література

1. Антисуржик : навч. посіб. / [О. Сербенська та ін.] ; за заг. ред. Олександрі Сербенської ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Вид. 3-тє, допов. і перероб. - Львів : Апріорі, 2019. 302 с.
2. Вжещ Я. Л. Базові категорії медіалінгвістики: медіа-мова, медіа-дискурс, медіа-текст. *Нова філологія*. 2014. № 60. С. 23-27.
3. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 400 с.
4. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. К.: Вид. центр “Просвіта”, 2000. 128 с.
5. Гайдученко Г., Шапошникова І. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Херсон, 2001. 268 с.
6. Горпинич В.О. Українська морфологія. Дніпропетровськ: ДНУ, 2000. 370с.
7. Грищенко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. Вінниця: Нова книга, 2003. 472 с.
8. Демешко, Інна Миколаївна. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. для самост. роботи / І. М. Демешко. 2-ге вид., випр. і допов. Кіровоград : Авангард, 2013. 327 с.
9. Загнітко А.П. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис простого ускладненого і складного речення. Донецьк: Вид-во Донецьк. ун-ту, 1994. 204 с.

10. Загнітко А.П. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис словосполучення і простого речення. Донецьк: Вид-во Донецьк. ун-ту, 1993. 177 с.
11. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Донецьк: ДонДу, 1996. 436с.
12. Івченко А. Українська народна фразеологія: ономасіологія, ареали, етимологія. Харків: ФОЛЮ, 1999. 252с.
13. Караванський С. Пошук українського слова або боротьба за національне "я". К.: Академія, 2001. 240с.
14. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. К.: ІМНАН, 1998. 162 с.
15. Лаврінець, О. Я. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник / О. Я. Лаврінець, К. С. Симонова, І. Я. Ярошевич ; [за ред. О. Я. Лаврінець] ; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 521 с.
16. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. К.: Вид. дім "КМ Академія", 2004. 163 с.
17. Півторак Г. Українці. Звідки ми і наша мова. К.: Наукова думка, 1993. 200 с.
18. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: Навч. посібник. К.: Вища шк., 1994. 670 с.
19. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соц. диференціація укр. мови. К.: Критика, 2005. 464 с.
20. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. 392 с.
21. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. Тернопіль: Астон, 2002. 352с.
22. Супрун Л. В. Сучасне мовлення ЗМІ: зони ризику / Л. В. Супрун // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальная коммуникация». 2008. №1. Т. 21 (60). С. 154- 159.
23. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: навч. посіб. / Г. О. Козачук, Ю. С. Макарець ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. 191 с.
24. Телетов О. С. Особливості мовленнєвого впливу в рекламних текстах *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 4. С. 49-58.
25. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоєпія. Графіка і орфографія: завдання і вправи: Навч. посібник для студ. філол. фак. вищ. навч. закладів. К. : Вища школа, 1995. 151 с.
26. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: документи і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко та ін. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 399 с.

27. Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови та інші лінгвістичні студії. К.: Темпора, 2012. 446 с.
28. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. К.: Академія, 2004. 408 с.

Довідкова література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2001. 1440 с.
2. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 1995. 192 с.
3. Довідник з культури мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Вища школа, 2005. 400 с.
4. Дорошенко, М. Словник ділової мови. Термінологія та фразеологія [Текст] / М. Дорошенко, М. Станіславський, В. Страшкевич ; [підгот.: Р. В. Воронезький, О. Л. Мумінова] ; НАН України, Ін-т мовознавства ім. Р. Р. Потебні, Ін-т укр. мови. Репр. вид. 1930 р. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2018. 248 с.
5. Екологія українського слова: практичний словничок-довідник / М. П. Білоус, О. А. Сербенська ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. 2-ге вид., виправ. і доп. Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 88 с.
6. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Либідь, 2001. 224 с.
7. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К.: Кобза, 1993. 472 с.
8. Новий український правопис. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 282с.
9. Повний словник антонімів української мови / Калашник В. С., Колоїз Ж. В.; Словник фразеологічних антонімів української мови / Л. М. Полюга. Київ: Довіра, 2006. 859 с.
10. Полюга Л. М. Словник українських морфем. К.: Довіра, 2009. 554с.
11. Словник епітетів української мови / С. П. Бибик, С. Я. Єрмоленко, Л. О. Пустовіт; За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Довіра, 1998. 431 с.
12. Словник синонімів української мови: У 2-х т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. К.: Наук. думка, 1999 – 2000.
13. Словник сучасного українського сленгу / Упоряд. Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006 .350с.
14. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. К.: Знання, 2004. 367 с.
15. Ставицька Л. Український жаргон. Словник. К.: Критика, 2005. 494с.
16. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2000. 88 с.

17. Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і словосполучень / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. К. : Довіра, 2006. 789с.
18. Українська мова. Енциклопедія. К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
19. Яцимірська М. Г. Сучасний медіатекст. Словник- довідник. Львів: ПАІС, 2005. 220с.

Інтернет-ресурси

1. Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>
2. litopys.org.ua/ukrmova/um.htm
3. www.mova.info/
4. <http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/mova-reklamy>.
5. <https://ukrainskamova.com/>
6. <https://webpen.com.ua/>
7. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
8. <https://ukr-mova.in.ua/>